

Тошкент халқининг овози

РўЗНОМА 1928 йил 11 декабрдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ,
ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 98 (10.094).

1991 йил 24 май • жума •

Баҳоси 8 тийин.

ОРҚАГА ҚАЙТИШ ЙЎҚ

Ўзбекистон ССР Президентининг матбуот конференцияси

Тошкент аэропортида СССР Бош вазир В. С. Павловни кутиб олиш пайти. А. Горюхин ва Р. Жуманов суратга олишган. (ЎЗТАГ).

СССР БОШ ВАЗИРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

СССР Бош Вазир В. С. Павлов 22 май кунин Тошкентга келди.
Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР Давлат байроқлари билан безатилган аэропортида В. С. Павловни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, жумҳурият вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.
В. С. Павлов самолёт пилоти олдидан журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди.
СССР Бош Вазир жумҳуриятга сафари мақсадларига тўғрисида, у шун куннинг долзарб вазифалари билан, хусусан бозор муносабатларидаги ўтиш муаммоларини ҳал қилиш билан боғлиқ эканини таъкидлади. Бундай муаммолардан энг мураккаби, — деди у, — бозор иқти-

содийга ўтиш пайтида жумҳуриятлар шартининг бир хил эмаслигидир. Ўзлаб йиллар давомида иқтисодлаштиришга зўр бериб келинди: ҳар бир жумҳурият мамлакат иқтисодиётининг умумий вазифаларидан келиб чиқиб у ёни бу маҳсулотни ишлаб чиқаришга, у ёни бу хом ашёни етказиб беришга иштирок этишга қўйилган. Бу аҳоли аҳоли турмушининг турли даражада бўлишига, турли минтақаларда яшовчи кишиларга нисбатан иқтисодий адолатсизликка олиб келди. Бозор — жўшқин нарсаси, шу сабабли бозор иқтисодиётига ўтиш босқичида бир қанча жумҳуриятларда бу муаммолар кескин тус олди. Уларни ҳал қилишга ҳозир жумҳуриятларда юз бераётган аҳоли динқат билан ўрганиб, аниқ ёндошмоқ керак.

Ўзбекистонда юз берган табиий офат келтириб чиқарган вазият меннинг бу ерга сафаримни ташлашга, деди пировардида В. С. Павлов. Ўзбек халқига нима бўлиб қандай ёрдам бериш, шун кунин пайтида унга қандай мадд беришни шу жойнинг ўзида аниқлаш лозим. Дўст бошқа қуфлат тушганда билнади, дейди халқимиз, халқлар ўртасидаги дўстликнинг аса узоқ тарихи, азалий аёндалари бор.
23 май кунин СССР Бош Вазир Никитини Тошкентга келди, у Урганч ва Хивага ҳам борди.
В. С. Павлов билан биргаликда Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов ҳам жўнаб кетди. (ЎЗТАГ).

Ўзбекистонда қайта қуриш шарафаси эсиб турибди. Қайта қуриш омилини — демократия ва ошқоралик принциплари кун сайин қарор топмоқда. Республиканинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётида муҳим ўзгаришлар рўй бераётган. Ўзбекистоннинг мустақиллиги тўғрисидаги декларация республиканинг бутун мамлакатдаги, шунингдек халқро майдондаги обрўини ошироқда. Совет халқининг ҳамда хорижий мамлакатлардаги қўллаб қишларнинг, айниқса журналистларнинг ўлкамизга, ундаги катта ўзгаришларга қизиқиши тобора ортиб бораётган. Кейинги вақтларда жумҳуриятимизга қўйилган хорижий мамлакатлар мухбирлари таширф буюриб, унинг ҳаёти билан ақиддан танишмоқдалар.

Хабар бериб ўтилганидек, 21 май кунин Тошкентда Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов Совет Иттифоқи вакили қилиб юборилган хорижий журналистлар билан учрашди.

Матбуот конференциясида Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Германия, Канада, Швейцария, Фаластин, Бирлашган Араб Амирлиги, мамлакатлари рўзнома ва ойномалари, бир қанча агентликлар, телекомпаниялар ва радиотелерайонларнинг вакиллари, шунингдек республикамиз оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари қатнашдилар.

И. А. Каримов журналистлар билан учрашув бошланганида, жумладан, шундай деди: — Ўзбекистонга меҳмон келса, биз жуда хурсанд бўламиз, бошимиз осмонга етаси. Биз, айниқса, бегарас меҳмонларимиздан, турму-

шимиз, кишиларимиз тақдирига бефарқ қарамаётган, республиканинг ҳаёт тарзини, унинг бутун, эртаси ва келажакнинг ҳаққоний ёри-таётган журналистлардан ниҳоятда хурсандимиз.

И. А. Каримов берилган саволларга жавоб қайтарар экан, бўлгуси Иттифок шартномасига батафсил тўхталди. Иттифок шартномаси, деди у, асосий масала бўлиб қолмоқда. Иттифокнинг бўлиши ёни бўлмаслиги ҳудди ана шу муҳим ҳаётий масаланинг қандай ҳал этилишига боғлиқ. Жумҳуриятларда халқнинг сиёсий ва миллий онги тез ўсиб бораётган. Ҳа, шундай. Биз тўла мустақиллик, тўла давлат суверенитетига эришдик. Биз ўзимизга тааллуқли бўлган масалаларни ўзимиз ҳал қилмоғимиз даркор. Табиийки, биз шундай йўлдан бораемиз, яъни ўз масалаларимизни ўзимиз ҳал қиламиз.

Бўлгуси Иттифок шартномаси ҳақида гапирганда яна шу нарсани алоҳида айтиб ўтишни истардимки, биз — Россия, Украина, Белоруссия, Қозоғистон ва Ўзбекистон қозоғистон яқинида Киевда учрашдик. Ана шу бешта республика ташаббус қўришти, шартноманинг лойиҳаси ушунда иш олиб борди. Бу шунга ўрта Осиёдаги яна учта республика вакиллари ҳам қўшилди. Ана шу йилнинг шартнома лойиҳасининг ҳамма нусхалари муҳо-ка қилинди.

Биз Иттифок ва жумҳуриятларнинг ҳуқуқлари ҳамда мажбуриятлари бир хилда ёндашмоғимиз керак. Биз шунини тушуниб турибмизки, республикаларнинг бирлашувидан фақат манфаат қилинади. Бу манфаатни ҳар биримиз чуқур ҳис қилишимиз керак. Ўзаро муноса-

батлар шароитида ҳар бир алоҳида жумҳуриятнинг манфаати умумийиётнинг манфаатига айланади.

Иттифок шартномасида, — деб таъкидлади И. А. Каримов, — Иттифок қарамонда бўладиган соҳалар: республикалар ўртасидаги ўзаро муносабат, жумладан, муҳофаа норхоналари масалалари ва масалалар аниқ қўриштидан бўлиши лозим. Бу масалаларнинг ижобий ҳал қилинишидан аввало бизнинг ўзимиз наф қўрамиз.

Ҳозирги кунда олдидан бир нима дейиш қийин. Лекин ишончим комилки, биз қабул қилган қўшма баёноти ҳамма томонларнинг манфаатини қўзловчи янада аниқ мазмун билан тўлдир-ишга муваффақ бўлишга, Иттифок айланди. Шундай қилиш бизларнинг ҳар қайсимишга, аввало, СССР Президентига боғлиқ экани-лини айтиш лозим. Бошқа иттифокдош жумҳуриятлар раҳбарларининг ҳам фикри ана шундай.

Агар икки раҳбар — М. С. Горбачев билан Б. Н. Ельцин бизлар билан бирга ўзаро имзолаган ҳужжат мавқеида қатъий турсалар, Иттифок шартномасининг тез вақт ичида тузиллишига ишонаман.

Матбуот конференциясида таъкид қилиндики, алоҳида, марказ томонидан бўладиган консерватизм қўри-ишлари ҳақида, интеграция, мустақилликдан барча республикалар манфаат қилиши-ни тўғрисида, марказий идора-лар жумҳуриятларнинг манфаатларини ҳисобга олмасдан ҳалда режалар тузишга ури-наётганини ҳақида гапирилди, иккирожа қарши дастур Иттифок шартномаси имзо-ланганидан кейингина тузили-ши лозимлиги айтиб ўтилди.

Экология муаммолари йил сайин кескинлашиб бораёт-ганини барча совет халқи

қатори бутун дунё киши-лари ҳам таъбиқлаётган. Бу ҳақида жуда кўп савол-лар берилди. Бу муаммолар-ни барча халқларнинг қу-райратларини ягона мақсад сари бирлаштирмай туриб, ҳал этиб бўлмайди. Бугунги кунда Чернобыль, Орел — бу фақат бизнинг ташвиши-миз ва дардимиз бўлиб қо-лмасдан, балки бутун ер юзи-даги одамларнинг ташвиши ва дарди ҳам бўлиб қолди.

Орел муаммоси — пахта муаммоси сингари жуда қат-та иш олиб боришни талаб қилади. Кейинги йилларда жумҳуриятимизда пахта экниладиган майдонлар қар-ириб ярим миллион гектар қисқартирилди. Давлатта пахта топириш таъминан 1 миллион 400 минг тонна камайди. Бу ишлар аҳолини озиқ-овнат маҳсулотлари бил-лан таъминлашни яхшилаш мақсадида амалга оширилди.

Президент Ўзбекистонда сувдан унумли фойдаланиш масаласига алоҳида тўхтал-ди. Чунки об-ҳаёт муаммоси журналистларни айниқса қи-зиқтирди. У Сибирь дарёла-ри сувининг бир қисmini ўрта Осиё ва Қозоғистонга, шу жумладан, Орел денгизи-га ташлаб бериш ишлари-нинг тўхтатиб қўйилганини қат-та хато бўлганлигини айтди, бу ҳаётини муаммо-ларини ҳал қилиш йўллари тўғрисидаги ўз фикрини бил-дириди. Сувни тежаб Си-бирь дарёлари об-ҳаётини бирга Осиё ва Қозоғистонга бурниб юборишга нисбатан анча қimmatли тушуниш мум-кин. Ҳатто бу лойиҳа билан шуғулланиш ишлари бошлаб юборилган тақдирда ҳам, Сибирь дарёлари суви бизга таъминан 2007 йилда етиб келади.

И. А. Каримов иқтисодий ва сиёсий структура ҳақида берилган саволга жавоб қай-тариб, иқтисодий структура-ни сиёсий структурадан сира

ажратиб бўлмаслигини, улар-нинг ҳар иккаласи диалек-тик равишда ўзаро боғлан-ган бўлиб, ҳаммаша бир-бири-ни тўлдириб, бойитиб бори-шини таъкидлади.

Матбуот конференцияси-да бозор муносабатлари ҳа-қида, Ўзбекистон бозор иқ-тисодиётига республика хал-қи турмуш шартининг назарда тутган ҳолда бо-сқичма-босқич ўтказилаётган-лиги тўғрисида, бу йўлдаги қўллина муаммолар, шунинг-дек республика бюджетни ҳа-қида таъриб берилди.

Биз янгилаётган Иттифок, янги федерация тарафори-миз, деди Президент. Ўзе-бекистон 1985 йилда қайта-миллий онги берибсиз лар-жада ўсди. Хуллас, ортага қайтиш йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас.

Республика Президенти-га Фаргона ва Ўшда юз берган муҳим воқеалар тўғрисида қўпдан-қўп савол-лар берилди. Халқнинг но-чор аҳоли Фаргона воқеа-ларининг асосий сабаби бўл-ганлиги айтилди. Фаргона, Ўш ва бошқа минтақаларда бўлиб ўтган воқеалар шун-ки қурол ишлаш билан ҳеч нарсани ҳал қилиб бўлмай-ди. Бунинг ҳеч ким унутмасли-ги керак.

Журналистлар билан уч-рашувда Ўзбек халқининг миллий аёндалари ва урф-одатлари, ёшлар ва улар-нинг тарбияси, диннинг ўр-ни, кўп партиялилик сингари талайгина саволларга жавоб қайтарилди.

Матбуот конференциясида Ўзбекистон ССР Президенти-лик Кенгашининг аъзоси, республика таъки ишлар ва-зир С. О. Азимов иштирок этди.

Т. ВОТИРБЕКОВ,
ЎЗТАГ мухбири.

Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарори АҲОЛИГА ИМТИЕЗЛИ НАРХЛАРДА ХОНАТЛАС СОТИШ НОРМАСИ ВА ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:
1. Миллий хусусиятлар ва аёндаларга асосланиб, шунингдек «хонатлас» газлама-си ресурсларини ҳисобга олиб, Ўзбеки-стон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазир-лар Маҳкамасининг 1991 йил 12 апрелдаги 97-сон қарорига мувофиқ хонатласни им-тиезли нархларда меърида сотиш тарти-би низоҳдан ўтатган кишиларга дахл қи-лади, белгиланган чакана нархдан 50 фоиз чегириб ташлаб, ҳар бир оилага сиккиз погон метр ҳисобидан берилади, деб бел-гилаб қўйилсин.
2. Ўзбекистон ССЖ Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув: низоҳдан ўтатган кишилар фуқаролик ҳолати ҳужжатларини рўйхатдан ўтказиш бўлимлари, халқ депутатлари кишлоқ

(овул), посёлка Советлари ижроия коми-тетлари берадиган маълумотномани тақ-дим этганлариданга уларга имтиезли нархларда хонатлас сотинсин.
Ўзбекистон ССЖ Иқтисод комитети, Ўзбекистон ССЖ Молия вазирлиги, Ўзе-бекистон ССЖ Давлат нарх комитети билан биргаликда имтиезли нархларда хонатлас сотиш ва белгиланган чакана нарх билан имтиезли нарх ўртасидаги фарқни савдо ташкилотларига жумҳурият бюджетидан тўлаш тўғрисидаги қондан уч кунлик муддат ичида ишлаб чиқсинлар.
Вазирлар Маҳкамасининг Расми

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 22 май.

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

Қарин шаҳрида Қашқа-дарё вилояти партия, совет ва ҳўжалик фаолларининг йи-ғилиши бўлди. Партия ва совет идораларининг иқти-моий-сиёсий вазиятни барча-дорлаштириш ҳамда ушш-қамлаш ва тартибни мустаҳ-камлаш, иқтисомий адолат

қондаларига амал қилиш ва аҳолининг турмуш шартини яхшилаш борадиган ва-зифаларни ҳақида вилоят пар-тия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Советининг расми Т. П. Хидиров матруза қи-лди.

Йиғилишда қатнашчилари вилоятнинг барча меҳнат-қиларига мурожаатнома қабул қилдилар.
Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Ко-митетининг котиби А. И. Икромов нутқ сўзлади.
(ЎЗТАГ).

Муҳарририятга хатлар

НОННИНГ УВОЛИДАН ҚЎРҚИН

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» рўзномасида эълон қилин-ган «Талқондан ичимлик» мақоласини ўқиб, онам Са-фаргул Сариева айтиб бер-ган бир воқеа эсимга туш-ди. 1932—1933 йиллар эди, дея ҳўжа қиладан ҳозирда 75 ёшдан ошган онам. Ангрн шаҳридан Хопобод (Охангарон но-ҳияси) марказига қарин-дошларимизнингкча нон из-лаб йўлга тушди. Оқча станциясига тупроқ йўлдан юриб етиб келди. Қара-сақ, бир ндишда думбул бўлган «бурчон» (ёввойи нў-хот) қайнаб турарди. Идиш-нинг тағидаги олов дам

ёниб, дам ўчарди. Унинг атрофида эса тўрт нафка-рон йиғит очилган бурчи-ш, ўлиб ётар эди. Чамаси улар ёввойи нўхотнинг пи-шинига ҳам етолмаган эдилар. Ҳа, бир бурда нон-га зор бўлган бундай киши-лар ўша даврда жуда кўп эди.
Биз бутунга келиб уни эъозламай қўйдик. Бизга ёштинимизда қариялар нон-нинг уюғини ҳам хор қил-ди. Афсуски, бутун унинг акси. Қаерга қарамаң, таш-лаб юборилган нон бўлак-ларига қўйингиз тушади. Лекин яқинда Ангрн шаҳ-

рининг аҳоли истиқомат қиладиган ҳўдудини айла-ниб чиқдим-у, жуда ранжик-дим. Сабаби ахлат тўш-ларни нон бўлакларига тўша-ди. Унинг ичида оппоқ обн нон ҳам, қотиб қолган бўлка, қулча, қўйингиз барча турдаги нон маҳсулот-ларини учратиш мумкин эди.

Энг ачинарлиси ана шу идишлардаги нонни ҳеч ким териб ҳам олмапти. Улар ахлат машиналарга бошқа чиқиндилар билан қўшиб юкланиб олиб кетилмоқда ва пировардида ёниб юбо-ришмоқда. Наҳотки бу ер-да истиқомат қиладиган-лар ноннинг уволи тутиш-дан қўриқмасеа. Ахир, жойларда нон учун алоҳида идишлар қўйиш ва уларни ҳеч бўлмаса қорамолларга бериш мумкин эди-ку! Хул-лас, бунга тезроқ чек қў-йиш керак.
У. ЖҲРАЕВ,

ИНДАМАС ТЕЛЕФОН

ХўРМАТЛИ муҳарри-ят! Калинин районидида «Хас-ков» ва «Москва» шўро ҳўжаликларидаги аҳоли те-лефонларининг ёниб ишла-ётганидан жуда қийналиб кетдим. Мама икки йилди-ки шу ҳўдудлардаги АТС-лар ёлғиз фаолият қўри-сатмапти. Нарн борса 18, 25 километр масофадаги шаҳар билан бауэр гапла-шамиз. Бу ҳам майли-а, сўнги пайтларда кечурун-га бориб телефонларимиз «туғ» бўлиб қолади.
Бу ҳақида район алоқа бў-лими бошқари ва мутасад-

диларга кўп марта мурожа-ат қилдим. Улар ёрдам бе-ришмади. Хўдудимиздаги АТСларга хизмат қиладиган муҳандисни қўрмаган-лимишга ҳам анча бўлди. Хуллас, ахвол қатоқ. Ўзи-ниг биласиз, бутунги кунда телефон аҳолига жуда за-рур. Ана шунинг учун ҳам ушбу мақбуни рўзномага юборишга аҳд қилдим.

Калинин район «Хаско-во» ва «Москва» шўро ҳўжаликлари аҳолиси номидан И. ҚОСИМОВ.

ТАЪЗИЯ БИЛАДИРАДИ

Ҳиндистон Жумҳуриятининг Тошкентдаги Бозор консулхо-наси мотам либосида. Ҳинди-стон Давлат байроғи эгиб қў-йилган.

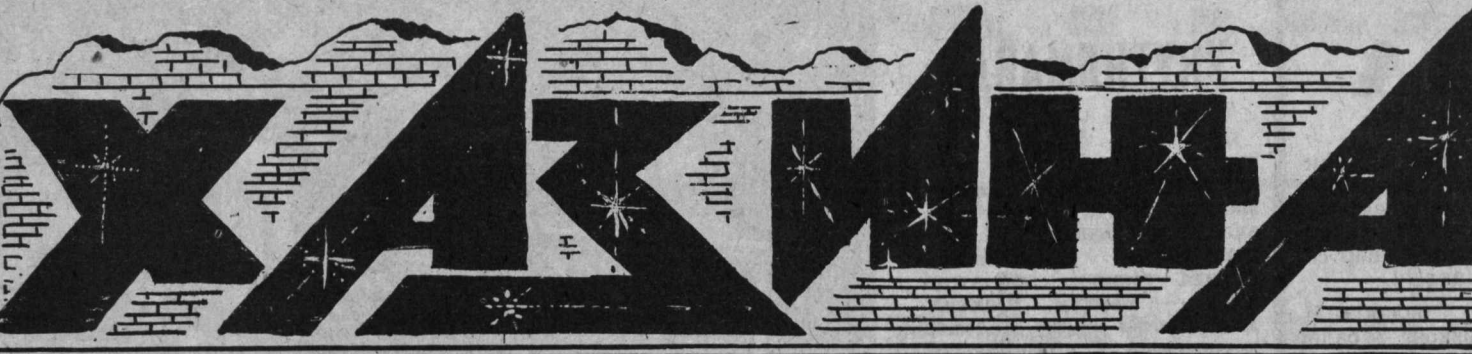
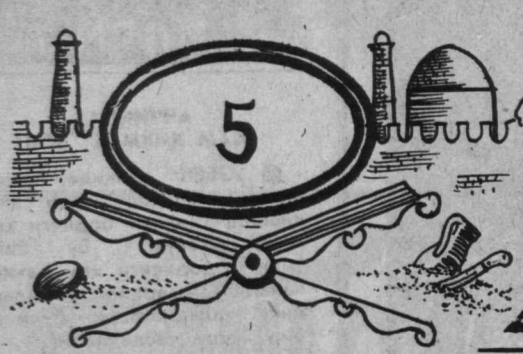
Ўзбекистон ССР вице-прези-денти Ш. Р. Мирсаидов атоқли давлат ва сийosat арбоби, Ҳин-дистон Жумҳуриятининг собиқ Бош вазир, Ҳиндистон мил-

лий конгресси (И) партияси-нинг раиси Ражив Гандининг фожиаи ҳалокати муносабати билан таъзия билдириш учун 23 май кунин Бош консулхо-нага келди. У таъзия китобига ҳамдардик сўзларини ёзиб қўйди.

Ш. Р. Мирсаидов Ҳиндистон Жумҳуриятининг Тошкентдаги

Бош консул И. К. Мукержи билан суҳбатда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов номидан жумҳурият халқи но-мидан Ҳиндистон халқи-га таъзия изҳор қи-лди. Ўзбекистон билан Ҳин-дистон ўртасидаги дўстона алоқалар ривожланишида ижо-бий жараёнлар Ражив Ганди номин билан боғлиқлиги таъ-кидланди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР Президентлиги Кенгашининг аъзоси, жумҳурият таъки иш-лар вазир С. О. Азимов қат-нашди.
(ЎЗТАГ).

«Тошкент ҳақиқати» рўномаси ҳамда Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти
Тошкент вилоят кенгашининг ойлик наشري

27 май куни «Буюк ипак йўли» халқаро экспедицияси Тошкентга кириб келади. Унда 20 дан ортқ мамлакатлар вакиллари бўлиш таниқли олимлар иштирокида бўлиб ўтган. Чет эл ва совет фанининг мазкур номдорлари икки кун мобайнида Тошкент вилоятининг Оққўрғон ва Бўстонлиқ районларидаги қадимий обидалар билан танишди, ушбу ёдгорликларини сақлаш ва тарғиб қилиш ишига муносиб ҳисса қўлиш борасидаги вазифаларини муҳокама қилди.

Тошкент вилоятида бундай экспедициялар вақиллари кўз-кўз қиладиган тарихий ва маданий обидалар жуда кўп. Хусусан Оққўрғон районига Қонқа ва Шоҳрухия ёдгорликлари кўпчиликлари таниш. Бу тарихий жойлар худудига мана неча йиллар, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг археология институти мутахассислари бошчилигидаги экспедиция қидирув-қазув ишларини олиб бормоқда. Экспедицияга тарих фанлари доктори, профессор Ю. Ф. Буряков ва ёш олим Г. И. Богомоловлар бошчилик қилмоқдалар. Шу институтнинг ёш ходими, ўлкашунос В. И. Набоков эса ёш ўлкашуносларни тарбиялаш борасида улкан ишлар қилмоқда.

ТИНЧЛИК ВА ДЎСТЛИК ЙЎЛИ

ЮНЕСКОнинг бош конференцияси материалларига мувофиқ ўтган йили Буюк ипак йўли экспедицияси ўз ишини бошлади. Бу экспедиция бу йил ҳам давом этади.

«Хазина»нинг аввалиги сонларида биз Буюк ипак йўли ҳақида бироз сўз юритгандик. Бугун ҳам бу сўхбатини давом эттирмоқчимиз.

Буюк ипак йўлида, унинг тарихий харитасида Чоч, ёки Шош, яъни қўнқа Тошкент ва унинг атрофи катта роль ўйнаган. Бу ердан бой олтин, кумуш, фаруз, мис конлари барча давлатларнинг эътиборига ўзига тортарди. Тошкент воқисининг атрофида энг яқин ва кўнға қўриган 50 дан ортқ турли шаҳарлар бўлиб бўлган. Табиат, иқлим, бой конлари Шошнинг ҳоқиятини ошарди. Мовароуннаҳрда энг таниқли ва қиммат отлар, гилгалар Шошдан чиққан, энг ширин мевалар Шошда бўлган — бу тарихий манбалардаги сўзлар.

Шошнинг маркази Қонқа ҳамда Шоҳрухия ҳақида биз сўз юритгандик. Лекин бу сўхбатимиз охирига етмаганди. Бугунги учрашувимиз ҳам шу сўхбатнинг давомига бағишланади. Чунки Буюк ипак йўли экспедицияси май охирида Тошкент — ва унинг атрофи, кейинчалик серқуёш Ўзбекистоннинг бошқа жойларидан ўтади. Қонқа ва Шоҳрухия экспедициянинг эътиборида бўлади, у ерда кўнғазмалар, урашулар ўтказилади. Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти вилоят кенгаши билан ҳамкорликда биз, олимлар шундай тадбирларни амалга ошириш ниятидамиз.

Биринчи гада экспедиция Қонқага йўл олади. Оққўрғон районига жойлашган бу қадимий шаҳар харобаси атрофида бугун ишлар олиб бориляпти. Район раҳбарлари, ташкилотлар ҳам ишга киришган.

Буюк ипак йўли экспедицияси — ҳаммамиз эътибо-

Вилоятимиздаги қадимий обидалар хусусида гап кетганда Бўстонлиқ району худудидидаги Хўжакеит қишлоғида сақланиб қолган тош асрга мансуб ёзувлар, Обираҳмат обидаси, Шоҳжувор қабилар ҳақида тўхталмай ўтишининг иложи йўқ. Бу ёдгорликлар нафақат совет мутахассисларини, балки чет эллик олимларини ҳам ҳайратга солиб, улар эътиборини доимо ўзига жалб этиб келмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясини археология институти ходими М. Р. Тихонин бир неча йиллардан бери Шоҳжуворда қидирув ишлари олиб бориб, у ерда қўлаб нодир, фан учун жуда қимматли ашёлар топа олди. Олим қидирув ишларини давом эттирмоқда.

«Буюк ипак йўли» экспедицияси қатнашчиларини тилга олинган маршрутлар бўйича кузатиб бориш, уларга меҳмон сифатида иззат-икром кўрсатиш юзасидан Тошкент вилоят яқинида қўриқсиз бир қанча чоратдирлар ҳам ишлаб чиқди. Икки кун мобайнида қўнға дўстлик алоқалари йўлини қайта босиб ўтувчи вилоятимиз меҳмонлари бир олам таассурот ва яхши кайфият билан экспедиция маршрутини давом эттиришларига шубҳа йўқ.

Биз ўтган авлодлардан ўртак олсак арзийди. Ота-болаларимиз ҳеч қачон ўйламай шик қилган эмас, ҳаққ донолари айтган сўзлар, ҳалқдан келиб чиққан барча яхшилик ва эзгу ниятлар бугунги ҳаётимизда ҳам ўз кучини ва аҳамиятини йўқотмайд.

Қадим-қадим замонларда Буюк ипак йўлида яшавган халқлар ва мамлакатлар бир-бирларига, маданиятга интилсалар, биз ҳам ана шундай бўлишимиз керак. Неча-неча асрлардан буён тарихда ўчмас из қолдирган Буюк ипак йўли бугун ҳам мамлакатимиз учун тинчлик ва дўстлик йўли бўлиб қолсин.

Ю. БУРЯКОВ,
тарих фанлари доктори.

Г. БОГОМОВ,
тарих фанлари номзоди,
тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти аъзолари.

НАНАЙ, НОНАЙ, НОН ХАЙ...

1990 йилнинг ёзда ўтказилган экспедиция ҳудди кечатидек, кўз олдимда. Бу экспедиция Буюк ипак йўли бўйлаб ўтказилган эди. ЮНЕСКОнинг раҳбарлигида ва қўли остида ўтказилган бу ажойиб йўналиш ўзининг атрофидагина чинакам фидойиларини жалб қилди. Ернинг турли минтақаларида олимларнинг қиқишлари бўлиб ўтди, улар қадимий маданиятнинг яратилиши, ривожланишини ўрганиб, бу маданиятлар (турли мамлакатлар ва халқлар) Буюк ипак йўли тўғрисида кенг оммаларга узоқ асрлар давомида танилганлиги ва мамлакатлар ўртасида, халқлар ўртасида катта тарихий, маданий ва иқтисодий аҳамиятга эга бўлганлиги ҳақида кўп мунозаралар, бахслар олиб борилад.

Мен ўзим қатнашган экспедиция тоғли маршрутлар бўйлаб ўтган эдим. Биз Тошкентдан чиқиб, Чирчиқ ва Пскомон дараёли, водийлари бўйлаб юрдик, ундан кейин Туз-Ошу довомида Талас дарёсига оқиб қарай тўшдик ва кейин Жамбул ордиги яна Тошкентга қайтдик.

Бу экспедицияда ТошДУ география факультетининг муаллимлари ва мутахассислари, Фанлар академиясининг Я. Ғуломов номли Археология институти илмий Археология, Зоология ва паразитология институти, Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти, Ўзбекистон ўлкашунослар жамияти вакиллари қатнашди. Бу сатрларнинг муаллифи ҳам ана шу экспедицияда қатнашган ва археология объекти билан биргаликда этнография, топонимика ва диний манбаларни ҳам ўрганишга уринган.

Экспедиция қатнашчилари Бешколча қишлоғи яқинидаги металлургия қони қолдиқларини (Қалача харобаси), Бўстонлиқ қишлоғидаги Оулак-Ота харобаси атрофини ўрганишлар ҳамда янги қадимий ёдгорликларини ҳам рўйхатга олдирар, «Оқсу-1» ва «Оқсу-2» харобаларини ҳам ўйлаб номсиз тепаларини тоғдилар.

Топонимлар ичиде алоҳида ўринда турадиган нарсалар минг йиллар давомида яратилган халқ оғзига доимо — эрталар, ривоятлар, афсоналар, маколлар, топонимлардир. Ҳар бир шундай афсона, ривоят, топоним ўша кон-

крет жойда яшавган халқ билан боғлиқ, унинг тарихи, маданиятини намоён қилади. Масалан, экспедиция қатнашчилари Бўстонлиқ районининг 47-ўрта мактабига бўлганларида қишлоқдан нарироқда «Қалача» деган ер бўлиб, унинг ёнида «Этти зиндон» деган жой борлигини эшитиб, қизиқиб қолдик. «Қалача» дегани «қалъа». Демак, бу ерда бирор нарсга бўлганки, қимдир яшаганки, қалъа бор, ахир қалъа қўриқлаш маъносини билдиреди. «Этти зиндон» дейишса, демак, бу ерда чуқурликлар бўлган. Қўриқлашнинг жойга бориб, қадимий шаҳарнинг қолдиқларини топдик, бу ерда қадимий конлар бор экан, асосан маъдан қазиб олинар экан. Уша конларнинг кўпчилиги очик чуқур сифатида ҳамон сақланган. «Тераклисий» номли ўзан анча юқори жойларда «Гўлдиқсой» деган жойда («Йўл» сўзидан). Бу — сой қаёққадир олиб боради деган сўз. Демак, анча тепаликда қаровилар учун ҳамма керакли шартролар етарли, отларини ва туяларини ҳамда одамларини дам олиш учун махсус жой бўлган. Акс ҳолда 15—20 километр юқорига чиқилишни не ҳолати бор эди! Шундай қилиб, биз яна тепаликка кўтарилдик ва у ерда, яъни сой бошқа сувларга қўшилган жойда қадимий шаҳар харобаларини кўрдик.

Мана шу иккита мисол шуни билдирдики, ернинг, шаҳарларнинг қадимий номлари катта тарихий аҳамиятга эга, улар, яъни номлар, ана шу конкрет шаҳар ва қишлоқлар билан боғлиқ ва уларнинг ҳам асраш керак. Қадимий номларда, топонимларда чуқур маъно бор. Халқимиз бирор нарсга берганга ном қўймайди, бунда чуқур маъно ва қолаверса, фалсафа ҳам бор.

Шуни айтмоқчиманки, одамларнинг бефарқлиги туфайли кўпгина қадимий ва бебаҳо ёдгорликларимиздан акралаймиз ва акралай қолганимиз мўкин. Ана шундай ҳазиналардан бири — Нонай қишлоғи. Бу номини, бу қишлоқни ва у билан боғлиқ бўлган тарихий сақлаб қолмиш керак деб ўйлайман.

Нонай! Бу сўзда қандайдир ажойиб оҳанг бор, у бизга узоқ боғлиқлигимизни, ўтмишини эслатади. Менинг шахсан, оналаримиз тандирда ёлиб берган нон, айниқса,

қулча кўз олдимга келади. Болаларимиз еган нондек ширин нон бўлмаса керак! Худди шундай ҳис-туғйу бизга Нонай қишлоғидаги чойхонада болаликни эслатди. Тоғ тепасига чиқибдан олдин, у ерда бошқа қишлоқ йўқ, биз Нонай қишлоғидаги чойхонадан иссиқ тандир нондан олиб кетдик. Ноннинг ширинлигини, ёки ўша ерлик одамларнинг очик қалблари ва уларнинг бизга бўлган меҳри ва соддалигини, хуллас, ҳалигача ўша ердан олган таассуротлар билан яшайман. Уша Чорвоқ қирғоғидаги қадимий қишлоқнинг аҳолиси ҳақида илқ тўғйу билан ҳаёл сураман. Тошкентга қайтганимда ўша жойларда эшитганимни, хусусан Нонай ҳақидаги афсоналарни олимларимизнинг илмий ишлари билан таққослашга уриндик.

Қишлоқда Жўра ака Дехқонов деган оқсоқол билан танишиб гаплашдик. У киши Нонай ҳақида одамлар орасида яшавган афсонани гапириб берди.

«Таваримизнинг айтишларича Нонай қишлоғи шундай пайда бўлган. Ота-боболаримизнинг аждоқлари душманлардан қочиб, бирор тузулук, ёрғурак, яшашга арзийдиган жой излаб, қоронғи дараёларда, горларда яшириниб юрган экан. Охири аёллар ва болалар чидай олмадилар, оқилдан нобуд бўлиб, катталар тўрт томонга, турли ерларга суви, қуёшли яхши жой излаш учун одамлар юборибдилар.

Қанчадир вақт ўтгандан сўнг, бир ғурух кетган одамлар келишиб, тоғлар орасида ажойиб жой борлигини айтишибди, улар ўша ерни шу қадар кўп макташган эканики, қимдир гапиратганларнинг сўзини бўлиб: «Нон хай!» деб сўради, яъни «Нон борми?».

«Ха, нон хай», дейишибди улар. Шунда ҳамма ўша тоғлар орасида жойга бориб яшашга аҳд қилишибди. Одамларнинг айтишича, бу воқеага камида 600 йил бўлибди. Нонай аста-секин Нонайга айланиб, бугунги кунда бу қишлоқни Нонай сифатида биламиз. Қўлича, Нонай деймиз, аслиси Нонай».

Ҳалининг сўнггида Жўра ака менга: «Балки, бундан бошқача ҳам афсоналар бордир, биз болалигимизда шундай эшитганимиз», дедилар.

Ўйлайманки, «Хазина»нинг кейинги сониде Нонай қишлоғи ҳақида ва унинг Нонай қишлоғи олдана шундай материалларни чоп этишни давом эттирамиз.

С. АШИРОВ,
ўлкашунос.

Хаммаси бўлиб Тошкентда ўтказилган йилнинг иккинчи маданий кўрсатишларида 120 киши сайланган. Улардан 5 киши — ЮНЕСКОнинг шахсий вакиллари, 30 киши — чет мамлакатлар вакиллари, 25 киши — совет олимлари, 35 киши — матбуот вакиллари ва 25 киши Ўрта Осиё ҳамда Қозғистон жумҳуриятлари миллий қўмиталари ташкилий гуруҳининг аъзолари ва вакиллари.

Экспедициянинг биринчи маршрути Ашхобод. Ундан чиқиб Туркманистон қишлоғидан Мари (қадимий Марв) шаҳри орқали Тошкентга кирилди ва нўхот 28 апрелдан бошлаб бизнинг Ўзбекистонга келинди. Мазкур сафар Қоракўл-Қозғистоннинг пойтахти Нукусдан бошланиб, Орол бўйидан ўтган, Хоразм воҳасига етиб келди. Бухорога ўтиб, ундан қўнға Қарши ва Сурхон воҳаларига ўтди, 10 майда экспедиция Тошкентга ерига ўтиб, 14 майда яна Ўзбекистонга қайтди. У йўл юзасида Самарқанд, яъни 19 майгача Самарқандга иш олиб борди. Хўжадан ўш томонга Нанангандан ўтиб нўхот экспедиция 23 майда Тошкентга келди. 29 май куни Тошкентда «Буюк ипак йўли» экспедициясининг иккинчи асосий йўналиши ақунланади. Кейин у июнь ойида Туркистонга қараб йўл олади ва Қозғистон жумҳуриятини ўтади. Нўхот, 18 июнда Олма-ота шаҳрида 60 кунлик фаолиятдан сўнг халқаро

САФАРИМИЗ ҚАМРОВИ КЕНГ

Тошкентда шу йилнинг февраль ойи бошида Буюк ипак йўли экспедициясига бағишланган катта йилгили бўлиб ўтган эди. Унда ЮНЕСКО, Ўзбекистон, СССР ва Ўрта Осиё жумҳуриятлари Фанлар академиялари ҳамда Маданият вазирликлари, бошқа тегишли ташкилотларнинг вакиллари қатнашдилар.

Йилгили пайтида СССР миллий қўмитаси ва Ўрта Осиё ҳамда Қозғистон миллий қўмиталари ўртасида «Буюк ипак йўли» халқаро ЮНЕСКО экспедициясини ўтказиш, унинг маршрутлари, аъзолари сон ва ўтказиладиган тадбирлар жадвали ва дастури кўриб чиқилди.

19 апрелдан 19 июнгача Ўрта Осиё ва Қозғистон ҳудудларидан ўтган бу экспедициянинг Совет томонидан раҳбарлиб этиб таниқли ўзбек олим, ЎзССР ФА академиги, тарих фанлари доктори, профессор Аҳмадали Асқарович Асқаров тасдиқланган.

Аҳмадали Асқарович Асқаров «Хазина» меҳмони.

экспедиция ўз ишини тугатади.

Экспедициянинг асосий мақсадлари — Ўрта Осиё ва Қозғистон халқларининг ўтмиши, тарихи ва маданиятини ўрганиш, уларни кенгроқ тарғиб этиш. Шу билан бирга халқ санъати, халқ маданиятини кўпқиррали ва сермазмун эканлиги ҳам намоён бўлади. Чунки экспедиция ўтадиган ҳамма ерларда кўнғазмалар, иқидий учрашувлар ўтказилади, авлод-аждоқларимизнинг қадимий ҳаёти ва этнографияси ҳақида кўпроқ билиб олишга имконият яратилади.

Умуман, ушбу экспедиция Ўрта Осиё ва Қозғистон жумҳуриятларининг ҳаётини, тарихини, қадимий ва бой маданиятини ривожланишига бугун жаҳонда жуда катта қизқиш борми, бунга катта аҳамият қилинаётганидан далолат беради. Халқларимизнинг босиб ўтган йўли, урф-одатлари, иқидий билан биргаликда экологик муаммолар хусу-

А. АСҚАРОВ.
СУРАТДА: Директоримиздан ўтган «Буюк ипак йўли»нинг харитаси.

ШОХЖУВОР

Бўстонлиқ районидидаги Пскомонда юқорида жойлашган бир баландликда мана бир неча йиллардан буён Фанлар академияси археология институтининг илмий ходими Михаил Тихонин бошчилиги қилаётган экспедиция қидирув ишлари

олиб борапти. М. Р. Тихонин ўз атрофига ўқувчиларини, маҳаллий аҳолидан фидойиларни ҳам жалб қилган.

У ўрганаётган Шоҳжувор харобаси Тошкент воҳасида ва умуман Ўзбекистонда баланд тоғларда жойлаш-

«Хазина»нинг наватбади сонини тайёрлаётганда қўл йилдик дўстимиз, масала ҳаттиямиз, ажойиб ва каттар инсон, ўзбек археологиясининг садоқатли вакили, тарих фанлари номзоди Мирвоҳид Розикович Қосимов бевақт вафот этди.

Мирвоҳид аканинг ўлимига ҳақиқат ишонгимиз келмайдик, чунки ақиндагина, «Хазина»нинг туртинчи сонини кўриб, анча хурсанд бўлганлар. Бизга яна янги материаллар олиб келишни ваъда қилган эдилар. Ўтган йили Оққўрғон районига археология институти Фанлар академияси ака районида мақтабларда бизлар билан бирга бўлганлар. Мақтаб ўқитувчиларига ўзлари очган ва ўргатган Қўлбулоқ қадимий ёдгорлиги ҳақида аниқгина биз билмаган нарсаларни айтиб беришган. Антрон ёнидаги Қўлбулоқ харобаси ҳақида бизларга археологиясининг дороси: «Э, ўзингиз Мирвоҳид аканинг ишлаган жой, ўзини катта ва нўхотда қадимий ёдгорлик экан», дейишарди.

ДЎСТИМИЗ ХОТИРАСИ

Тошкент воҳасининг археология ёдгорликларини рўйхатга олишда, уларни ўрганишда ва тарғиб этишда кўнға қўриган олимларимиз Ю. Буряков, А. Асқаров, О. Ростовцев, У. Алимов, К. Алимов, Г. Богомоловлар билан бирга Мирвоҳид ака кўп иштирок этганлар. Ҳозир, бизлар, тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти аъзолари ва ўлкашунослар вилоятимиз ўрганиши-мизда энг аввало мана шу уч олим Ю. Буряков, М. Қосимов ва О. Ростовцевлар ёган китоб ҳаммиса азиз ва қимматли, у қундалиқ дастуримизга айланган.

ган, қадимий ва маданий жиҳатдан ривожланган, бизга маълум биринчи шаҳардир.

М. Р. Тихонин ўзи олиб бораётган ишлар ҳақида катта материал ҳозирламоқда.

«Хазина»нинг кейинги сонларида ана шу қизқарли материалларни эълон қилиш ниятимиз бор. Бугун эса бу ажойиб обидадан келтирилган фотосуратлардан айримларини эътиборингизга ҳавола қилмоқчимиз.

Эсимда, 1990 йилнинг кеч қузида Новосибирск шаҳрида Мирвоҳид ака докторлик диссертациясини муваффақият билан қўйди. У ерга кетаётганда, бизнинг жамият вилоят кенгашида кузатиш маросимини ҳам бўлган. Ҳаммаси билан бирга йилгилишган. У кишининг Новосибирскдаги манзилгоҳларини олдик. Диссертациясини ёзганларида, биз Мирвоҳид акани табриклаб, Новосибирскда телеграмма жўнатдик, чунки у кишининг ҳар бир қадимий хабардор бўлиб турган эди. Тошкентга қайтганларида Мирвоҳид ака энг биринчи бўлиб ўша биз юборган телеграмма бориб қўларига текканини айтиларди. Биз аниқгина режаларини тузиб қўйгандик.

Шу йилнинг ёзда «Буюк ипак йўли» экспедициясига Мирвоҳид акани олиб кетмоқчи эдик, Оққўрғоннинг

қадимий ёдгорликларини айланиши режалаштирган эдик. Бир-икки сафарлар ҳақида сўз юритгандик.

Минг афсус, Мирвоҳид акага насиб қилмабди. Унинг ўрнини ҳеч ким ўлдиролмайдик, чунки у одам бошқача эди: сода, каттар, хушчақчақ ва меҳнаткор. Мирвоҳид аканинг орамизда йўқлиги бизни ҳам қўйнайдик, ҳам ҳаётда яна қанча қиладиган ишлар борлигини эслатиб туради.

Бугун Буюк ипак йўли экспедицияси давом этмоқда. Иштирокчилар орасида Мирвоҳид аканинг йўқлиги. Лекин бизлар учун у киши доимо орамизда. У кишининг китоблари, қўл-ёзмалари, суратлари қолди, бизлар улардан фойдаланамиз. У кишининг пастига юмшоқ овози эсан чиқмайд.

Дўстимиз ва бирдоримиз азиз инсон Мирвоҳид аканинг сиёмоси ва илқни таъбасуმი доимо биз билан.

Дўстлар номидан
М. МИРСОАТОВ.

НАВОЙ НОМЛИ ТЕАТР ХОРИЖДА

Навоий номи Ўзбекистон ССР Катта театрининг балет труппаси Гонконг ва Таиланд сафаридан қайтиб келди. Бу труппанинг тижорат асосида хорижа қилган иккинчи сафари бўлди — театр жамғармасига янги валюта маблағлари тушди. Маҳаллий матбуот санъаткорларимизнинг маҳоратига юқори баҳо берди. Винобарин, гастроллар бошланиши олдиндан кўнгилсиз воқеалар ҳам рўй берди.

— Таиландлик корчалон Ж. Уберой балетимизнинг чиқишларини уюштирди, — деб ҳикоя қилади Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси бошқарувининг раиси Бернора Кориева. — Бу киши биз гастролда бўлган ҳамма ишларга, шу жумладан рекламага ҳам жавоб беради. Шундай қилиб, СССР Катта театрининг тижорат ҳуқуқларини хорижий мамлакатларда қимом қилувчи англиялик Питер Брайтон аттентат қилаётган «Энтертейнмент корпорейшн» фирмаси рекламани аниқлашда СССР Катта театри марказидан фойдаланганлик учун бизга даъво қилди. Лекин биз у ерда «Тошкентдан келган катта театр балети (СССР)» сифатида таништириш эди. Бироқ бу тушутиришни фирма эътиборга олишни ҳам хоҳламади. Иш судга берилди. Гастроллар бошланганига яқин кун қолганида томошаларимизга билет сотиш тақиқлаб қўйилди.

Жаноб Ж. Уберой можа-родан қўтулишда бизга ердан берди. Балетнинг ҳақиқий муҳлиси бўлган бу киши бахли вазиятни бар-тараф эйтишга доир барча таътиллашларни ўзимизга олди. Томошаларини барбод қилмаслик учун у гаров сифатида ярим миллион Америка долларини тўлади. Гастроллар бошланиб кетди.

Гонконг матбуотида қўрилган шов-шув томошабинларнинг келишига таъсир қилмай қолмасди. Труппамиз Чайковскийнинг «Йўқудан гузал» балетини кўрсатган биринчи кунни зал томошабинларга тўл-

маган эди. Лекин, кейин-чалик томошабинлар бизнинг чиқишларимизга оқиб кела бошлади. Билет гар-чи жуда қimmat — 90 дол-лар турса ҳам «Тошкентдан келган балетни» кўришни хоҳлаган кишилар ниҳоят-да кўп эди.

Балет труппамизнинг тар-киби аралаш эди, — дея суҳбатга қўшилди театр бош балетмейстери, Ўзе-бекистон халқ артисти И. Юсу-пов. — Тошкент труппаси-да доимий раёсга тушадиган бизнинг 42 нафар ар-тистимиз ва Москвадан беш нафар артист бор эди. Биз Ўзбекистон пойтахтида ўт-казилган балет фестивали

ГАСТРОЛЛАР МАШАҚАТИ

да ўзини яхши кўрсатган санъаткорларни таклиф эт-гандик. Утган йили Таи-ландга қилган сафаримиз-да репертуаримиз асосан бир парадни балетлардан ташкил топганиди. Бу гал биз у ерга иккинчи тўлақон-ли саҳна асаримизни — Чайковскийнинг «Йўқудан гузал» ва «Оқшў кули» ба-летларини ҳамда энг яхши спектаклларимиздан олин-ган парчалар асосида ту-зилган концерт программа-сини олиб бордик.

Бизни яхши кўтиб олиш-ди. Ҳатто гастрол бошла-нишда унинг номи билан боғлиқ англизомовчилик ҳам гастролларга таъқидчи-ларнинг баҳо беришида иккинчи аҳамиятга эга бўл-ди. «Тошкент бизга катта театр олиб келганлигини исботлади», деб, ёзишди рўзмоналар. Артистларнинг чиқишлари ўтган йилдаги сингари фонограмма билан эмас, балки яхши тайёрлан-ган, юксак маҳоратли ор-кестр жўрлигида ўтди, деб баён матбуот. Исмоил Я-лилов раҳбарлигидаги «Ўз-бекистон юлдузлари» ан-самблининг яққолларни киркочилик маҳоратлари қай даражада юқори эканлиги-ни намойиш қилдилар. Таи-ланд томошабиннинг илтимоси-га мувофиқ қўшимча спек-

такль кўрсатилди. У Таи-ланд маликаси Сирендон туғилган кунда намойиш этилди. Малика томошага келди ва труппага бир са-ват гул совға қилди.

Б. Кориева билан И. Юсуповни Гонконг балет академияси ва санъат маж-муида бир неча дарс бе-ришга таклиф қилишди. Ўз балети бўлмаган, ле-кин жаҳон миқёсида ном қозongan санъаткорлари бўл-ган труппаларнинг га-строллари туфайли уни қадр-лайдиган Таиландда санъат соҳасида Тошкент билан алоқа ўрнатиш лозим, деган фикр айтилди.

Ж. Уберой Тошкент ба-летини хорижий саҳнага иккинчи марта таклиф эт-ди, у бундан кейин ҳам то-мошабинларни Ўзбекистон артистлари билан таниш-тириш ниятидадир. Театр билан имзоланган шартно-мага мувофиқ Хиндистон, Япония, Корея жумҳурия-тига ҳам шундай сафар-ларга уюштирилади.

Бироқ бу ишларни амал-га оширишда санъаткорлар олдида валюта муаммоси қўндаланг бўлмоқда: Иш-лаб топилган валюта маб-лағларининг ҳаммасини ҳам театр олмади. Уларнинг кўп қисми турли солиқлар ва ажратмаларга кетди. Бу гал Чкалов номи ави-ация ишлаб чиқариш бир-лашмаси мутасаддилик қи-лишга розилик бергани, фуқаро авиациясининг Ўз-бекистон бўлими эса ил-тиёзли асосда санъаткор-ларни таъинлаш кўнгани я-хши иш бўлди. Бунинг на-тижасида театр маблағлари тежаб қолинди. Келажакда ҳам бундай ҳомиёлар то-пилаверсин? Ҳар бир ти-йин ҳисобга олинганда хо-зирги оғир давримизда санъаткорларга мутасадди-лар жуда-жуда керак.

МАРСИЯ

ХОНАДА ажойиб куйга маст бўлиб ёлғиз ўтириб-ман. Шу дам қаршимда мен учун азиз инсон пайдо бўл-ди:

— Менга... онам учун мурсия ёзиб беринг, — деб аста сўзлаб кетди. Мен кўларимнинг баҳ-ридан ўтгим келди. Аммо кўларимни чирт юмиб мар-

Э. ТУХВАТУЛЛИНА, ЎЗАГ МУХБИРИ.

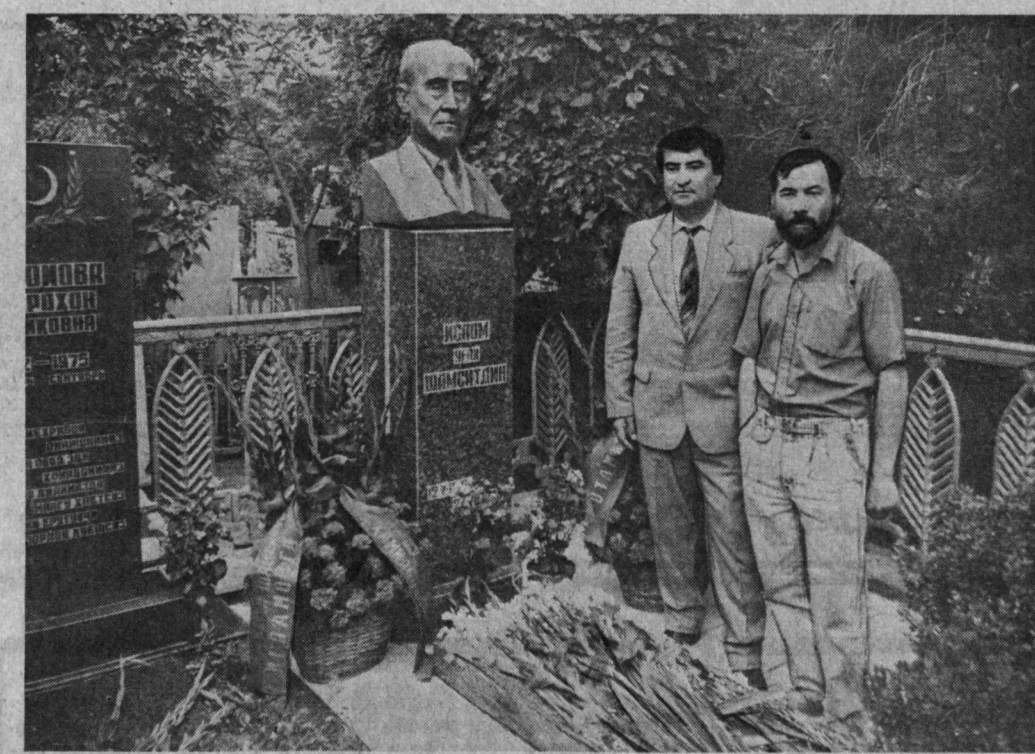
ХАТЛАРДАН САТРАП

● Ҳасанбой кишлоғи яқинида ўз маскид би-носига эга бўлди. Ом-борхона вазифининг ўт-б келётган эски маскид ўрнида ҳаҳар йўли билан янгики қад кўтарди.

А. НАБИХУҲАЕВ,
А. ТОҶИБЕВ,
Тошкент райони.

НОМИ УНУТИЛМАЙДИ

1990 йили Тошкент ша-ҳар иқроия қўмитаси халқ ва юрт олдидаги улкан хиз-матлари учун, Тошкент ил-зласидан бошлаб кўп йил-лар шаҳар ободончилиги йўлида умрининг сарф этган инсон — марҳум Шамсид-дин Исмоил ўғли Исмолов хотирасини абадийлашти-риш ҳақида қарор қабул қилиб, Чилонзор райони-даги кўчалардан бирини унинг номи берилганда, Тошкентроқум қарорининг қолган қисми — марҳум қабрига бюстнинг ўрнатиш ишлари тугатилган, яқин-да Ш. Исмолов таваллудин-ининг 75 йиллиги арафаси-да бюст очилиш маросими ўтказилди. Кўча даҳаси «Вилоят» қабристонига бў-либ ўтган бу маросимда Ш. Исмолов фарзандлари, уруш ва меҳнат фахрий-лари, шогирдлари ва ша-

ҳар раҳбарияти йиғилди-лар. Марҳумни эсга олиб, у ҳақда ўз хотираларини сўзладилар.

СУРАТДА: Ш. Исмоловга қўйилган ёлғорлик ва унинг ижодкорлари — Совет Итти-фоқи меъморлар уюшмаси

аъзоси М. Орипов ҳамда ҳайкалтарош М. Гасимов. Сураткаш С. РАҚУШЕВ.

ҚАТРАЛАР

БАРДОШ

— БУНЧА узоқ ўйга толасан? Айт менга, қал-бингдаги ўша дардларни, — дедим.

Кўларингга боқдим ва сўрадим:

— Қулаётган тоғни ту-тиб туринг бардошнинг етадими?

Асло! Ҳеч кимнинг бардоши етмагани.

У ҳолда нари тур. Дар-дим чўқиларининг кўчкис остида қурбон бўлма.

МАРСИЯ

ХОНАДА ажойиб куйга маст бўлиб ёлғиз ўтириб-ман. Шу дам қаршимда мен учун азиз инсон пайдо бўл-ди:

— Менга... онам учун мурсия ёзиб беринг, — деб аста сўзлаб кетди. Мен кўларимнинг баҳ-ридан ўтгим келди. Аммо кўларимни чирт юмиб мар-

ОНАСИ ЭПАН КИЗ

УНИНГ ўйнаб тургувчи кўзларига боқаман ва сў-райман:

— Қандай кизга уйла-нишни истардингиз? У қаддини тик тутди-да: «Онаси ўлганга кизга», — деди виқор билан.

Мен эса гулдастани оёқ-ларим остига, ташладим-у, ундан узоқлашдим: «Менга онам ҳар тўнг ўпиб қуза-тадилар», — дедим қувонч билан.

СУРАТ ҲАЛОСКОРИ

ОНАСИ қизчанинг йиғ-лашига парво қилмай улар, унинг оғзини очишга ти-ришди. Лекин барча ҳа-ракатлари беҳуда кетди. Уни тупроққа итқитган она жаҳл билан уйи томон йў-

БОЛАНИНГ КЎНГЛИ

БУ болакайни ҳар тўнг шу алфозда қўраман. Бекат томон йўл оларканман, эшик тиркишдан мўралаганча кимнидир кутаверадим. Кута-верадим...

— Ҳой, бола, кимни ҳар-тонг кутасан? — сўрадим ҳолсиз қўлчаларини наф-тарим орасига олиб.

— Онамни, — дея аста пичирлаб, ерга боқди.

Фақат болалар эмас, кўн-гли «далада» «ойиш»лари-миз ҳам бор, дедим, бола-жонга эшиттирдим...

БУ дунё лаззатларидан баҳраманд бўлгинг келадим. Мени эса ваҳима босади: у дунё азобларига бардо-шинг етармикан?

СУЗЛАРИНГИНГ тинглаб, кўзларингга боқаман. Сен билармикансан, мен фақат кўзларингнинг тинглатини и-сташимин...

АВДУРАХМОМОВА.

ТОЗА ҲАВО ИХТИРОЧИЛАРИ

Чирчиқ муҳандислари ярат-ган қурилма кимё заводлари миноралардан чиқётган са-рик тўтунни бутунлай йўқо-тишда ердан беради.

Азот бирикмаларига ало-қадор катта кимё заводла-ри жойлашган ерда экопо-ли муҳитини бир йўла ва бир умрга яхшилаш имко-нияти пайдо бўлди. Ваҳо-

ланки, завод минораларидан ташқарига чиқарилаётган юз-лаб ва минглаб кубометр азот оксидлари ҳоҳ одам бўлсин, ҳоҳ ҳайвон ёки ўсим-лик бўлсин, ҳар қандай жон-зодга жуда катта зарар ет-казади.

Чирчиқликлар таклиф эт-ган усул оддий ва қулай. Қу-рилма қўлбола материаллар-дан тайёрланиб, исталган

корхонага ўрнатилиши мум-кин. Ўзбекистон қийин эри-диган ва ўтга чидамли ме-таллар қўшимчасида сан-сат ишлаб чиқаришда фойда-ланкиш натижасида ушбу усулнинг самарадорлиги ис-ботланди.

«Қаври» жорий этиш ил-мий-ишлаб чиқариш ички корхонаси қурилгани лои-ҳалаш ва жорий этиш билан шуғулланмоқда. Унинг мон-зили: 702100. Чирчиқ, бош-почта, 76-абонент қутиси.

[ЎЗАГ МУХБИРИ].

БУ ТУРФА ОЛАМ

АЧЧИҚДА ҲАМ ҲИҚМАТ БОР

● ЎЗБЕК халқида қалам-пирни гармдор деб ейти-лишида ҳикмат борлиги ҳам-мага маълум. Бу билан унинг дорилиги ҳам таъкид-ланади. Америка олимлари-нинг тадқиқотлари бунга яна бир марта тасдиқлади.

Улар эркакларга кўпроқ хрен, горчица, саримсоқ пи-аз ва қалампис танавул қи-лишни тавсия этмоқдалар. Кўп илзаниш ва тадқиқотлар-дан кейин шундай ҳулосага келишди. Мамлакатнинг Нью-Мексико штатида эркаклар ўртасида юрак-қон томири касалликлари билан вафот этиш бошқа Америка штат-ларидагига нисбатан икки баравар кам экан. Чунки бу штатда яшовчи эркаклар стол-да қаламписга ўхшаш «чили» резавори қўйилмаган бўл-са, овқатланиш учун ўтир-майдилар.

УЙҚУСИЗЛИК БИЛАН ДАВОЛАШ

● АЙРИМ касалликларга мубтало бўлганларни уйқу билан даволаш кўпчиликка маълум. Германиядаги Мин-стер дорифруннинг бир гуруҳ психологари тажри-баси уйқусизлик ҳам айрим касалликларда даволовчи таъсирга эга эканлигини кўрс-татди. Чунки, эндоген тур-ғуланишни айрим ҳолларда иккинчи натижа берган.

Бир гуруҳ касалларни ун-ги совет бир примда уйқо-ганлар ва эртелебағча ух-лашларига йўл қўйишдан, шу вақт икки уларнинг тур-ли уйқилар, сайрлар ва спорт билан қўлларини оч-тишган. Бундай тунги тера-пия сеанслари ҳар беш кун ўтгандан кейин уч марта ўт-казилган. 31 касалдан 23 на-фарига кайфиятнинг яхши-лашини кузатишган.

СУНИЙ ФАЙЛ СУЯГИ

● АПОНИЯЛИК ихтирочи Мицуру Сакаи фил сўягининг ўрнини босувчи суний суяк яратди. У табиқасидан даяр-ли фарқ қилмайд. Уни тай-ёрлашда ҳам аёв сифатида туҳум қобиш, суяк ва титан-нинг иккиламчи оксиддан фойдаланди. Янги суяк ҳаво ўтказиши билан фарқ қилади. Бу мусика асбоблари қис-мларини тайёрлаш учун муҳим ҳисобланади. У бармоқларда пайдо бўлган тели ва лаблар-даги суяк томчиларини сўриб олади. Фил сўягини импорт қилиш маъни этилган 1989 йи-лдан Япония ҳар йили 130 тонна қимматли материал — фил сўягини келтирар эди. Эндикида бу таъшидан тўла ҳалос бўлиш имконияти туғилди.

Муҳаррир

Н. НАСИМОВ.

1991—Алишер НАВОЙЙ йили ТАРОНАИ РУБОЙЙ

АЛИШЕР НАВОЙЙ «Ҳам-са»чилик бобида, ғазалиётда қанчалик зўр маҳорат билан қалам тебратган бўлса, шеър-ларнинг рубойий жанрида ҳам шундай истеъдод билан ижод қилган. Улуг бобомиз адулсонани (икки тилда ижод этган) шондир.

Туркий (ўзбек) назмда «Мазнолар ҳазинаси» де-вонини тузган Алишер Навоий форсийзабон шоирларга и-брат бўлган «Девон-э Фей-ний»ни яратди.

Мазкур девонга кирган шеърлари орасида рубойилар алоҳида ўрин тутди. Бундай дейишимизга сабаб, рубойиётда Умар Ҳайём, Лут-фий каби қаламашлар дав-расида алоҳида мавзё топ-моқ учун катта истеъдод за-рур. Ава шу жиҳатдан ҳам Алишер Навоий рубойилар диққатга сазовордир.

Яна шунинг алоҳида таъ-кидлаш керакики, ёзилиш ус-лубига кўра рубойий икки турли бўлади. Биринчиси, яъни биринчи, иккинчи ва туртинчи мисралар ўзаро қўйиланади. Иккинчи ҳо-латда эса турғала мисра қўйилдош бўлиб, рубойий-нинг бу тури — ТАРОНАИ РУБОЙЙ деб юретилади.

Алишер Навоийнинг фор-сий девонига кирган асарла-ри асосий қисмининг таронаи рубойий услубидаги рубойилар ташкил этади. Бу эса ўз ўрнида улуг бобомиз фор-сий тилида ҳам ўзона тилидаги каби катта сўз бойлигига эга бўлганлигига далиллардир.

Қўйида «Девон-э Фейний»-дан бир неча рубойийни таи-лаб, форс тилидан ўзбек ти-

лига ўғириб, муштарийларга тақдим этишни лозим топ-дим.

Эй, би тў маро ба сабр
жуз нуқсон не,
Дэл ро зи ғамат жуз
алам-э ҳаҷрон не,
Жон ро ҳам ғайр-э
меҳнат-э ҳирмон не,
Не-не, сабр не-йў, дэл не,
жон не!

Сенсиз, эй, менда сабрдан
ўзга нуқсон йў,
Дилга ғаминдан бўлак
ғамни ҳижрон йў,
Жонга ҳам машаққатлан
ўзга ҳирмон йў,
Йўқ-йўқ, тоқат надиру
қўнгли не, жон йўқ.

Ҳар лаҳза ки, аз чарх
жафое расадат,
В-аз ҳодиса-йэ замон баъо
расадат.
Ғам нест гар аз маҳе
баъо расадат,
Сар чун сар-э, зўлф-э ў
ба но расадат.
Ҳар лаҳзани, фалақини
бир жафой етса,
Даврон ишидин санга бир
бало етса.
Ғам йўқ бир ойдин агар
бир вафо етса,
Зулфидек бошинг овенга
то етса.

Дорам зи вужуд-э худ
паршонийю бас,
В-аз жумла-йэ қардаҳ
пешаймонийю бас,
Аз ақд насибам шуда
нодонийю бас,
Бар нодоний-йэ хш
хайронийю бас.
Вужудимдан тоғаним
ҳар ёнлим бўлди.
Барча қилимларимдан
пешимонийю бўлди.
Ақлимдан насибам бир
нодонийю бўлди.
Ҳам ўз нодонийига
хайронийю бўлди.

Форс тилидан

Дилмурод САНДОВ таржумалари.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Тошкент вилоят халқ таълими бошқармаси

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР ДОРИЛФУНУНИ

Тошкент давлат аграр дорилфунунида ўқиниш давом эттириш истагинда юрган ҳамда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва илмий-тадқиқот, шунингдек ижодий ишларга майли бўлган, Тошкент вилоятидаги умумтаълим мактаб-ларининг 9-синфларини битирувчи ёшлар учун.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР ДОРИЛФУНУНИ ВА ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ 25-УРТА МАКТАВ НЕГИЗИДАГИ ТАЖРИБАВИЙ СИНФЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТАЪЛИМ ЎЗБЕК ТИЛИДА ОЛИБ ВОРИЛАДИ.

9-синфини «яхши» ва «аъло» баҳолабга битирган ва их-тисосга оид (математика, кимё, биология) фанлар бўйича «аъло» баҳолабга эга бўлганлар қабул қилинади.

Тажрибавий синфларга: агрономия ихтисоси бўйича ўқиниш қирадиганлар учун кимё ва биологиядан; ихтисос ихтисоси бўйича эса — математика ва кимёдан олинган ёзма тайловчи ишлар асосида қабул қилинади.

ҲУҶЖАТЛАР — ШУ ЙИЛНИНГ 15 ИЮНИГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Танловли имтиҳонлар — 18-25 ИЮНЬ КҮНЛАРИ ЎТ-КАЗИЛАДИ.

Тажрибавий синфларга қабул қилинган ўқувчилар мак-таб қоидадаги интернатда яшайдилар ва уч маҳал овқат билан таъминланадилар.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилларга муро-жаат қилинсин: Тошкент шаҳри — 183, Тошкент давлат аграр дорилфунуни. Телефон 63-6318.

Тошкент шаҳри — Педагогика кўчаси, 64-ўй. Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси. Телефонлар: 55-45-69, 55-37-78, шунингдек, шаҳар (район) халқ таълими бўли-мларига.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОИИДА

29, 30 МАИ СОАТ 19.00 ДА

«САМАРҚАНД ЮЛДУЗЛАРИ ШУҲАСИ»

Сафия САФТАРОВА

ИЖРОСИДА

Ўзбек, тожик, эрон, афгон, озарбайжон қўшиқ-лари.

«НАВБАҲОР» вокал-чолгу ансамбли ҳамда ажо-йиб рақс ва сўз усталари сизга ҳузур-ҳаловат бахш этадилар.

Кўнглик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қи-ланади.

Чинтала сарой кассаларида соат 10.00 дан бош-лаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 45-92-13.

«ИЛДАМ» ЕШЛАР МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

24—25 МАИ СОАТ 19.00 ДА

ХУШОВОЗ ХОНАДА

КОМИЛЖОН БАРАТОВ иштирокида

БАҲОР ЯНА ҚАЙТАДИ

КАТТА КОНЦЕРТ

КАТНАШАДИЛАР:

«ҚИЗҚИЧ-89» кўрғининг солиби, Ўзбекистон Ленин комсомол мукофотидаги совриндори.

Обиджон ҳамда Собиджон АСОМОВЛАР шунингдек, Шомурод ПАРМОНОВ бошчилигидаги «НАВРҮЗ» дастаси

ҳамда «КАМОЛ-89» кўрғининг совриндори Илхомжон ПАРМОНОВ

Концерт дастурини Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсат-ган артист Лутфулла САДУЛЛАЕВ олиб боради.

Режиссёр — Фарҳод АҲМЕДОВ.

Чинтала Тошкент давлат циркининг кассаларида соат 9.00 дан 19.00 гача сотилмоқда.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ САРОИИДА

5—9 ИЮНЬ КҮНЛАРИ

«САВОБ» хайрия фирмасининг